

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.01.2016, sp. zn. 25 Cdo 134/2014, ECLI:CZ:NS:2016:25.CDO.134.2014.1

Číslo: 57/2017

Právní věta: Kámen padající z místa mimo komunikaci, který zasáhl a poškodil projíždějící vozidlo, není závadou ve sjízdnosti ve smyslu § 27 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.01.2016

Spisová značka: 25 Cdo 134/2014

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědnost za škodu vzniklou uživatelům pozemních komunikací

Předpisy: § 26 odst. 6 zákona č. 13/1997Sb. ve znění do 15.04.2009

§ 27 odst. 2 předpisu č. 13/1997Sb. ve znění do 15.04.2009

§ 420 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalovaného zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2012, sp. zn. 51 Co 253/2011, a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se domáhal náhrady škody, která vznikla na jeho osobním vozidle Peugeot 307, které bylo dne 29. 12. 2008 během jízdy po silnici II. třídy č. 102 v katastrálním území J. zasaženo kameny padajícími ze skalního masivu po pravé straně vozovky.

2. Obvodní soud pro Prahu 5 mezitímním rozsudkem ze dne 23. 11. 2010, č. j. 31 C 536/2009-101, rozhodl, že „nárok žalobce je po právu“, rozhodnutí o výši nároku a o nákladech řízení vyhradil konečnému rozhodnutí ve věci. Vyšel ze zjištění, že dne 29. 12. 2008 bylo vozidlo žalobce jedoucí po silnici II. třídy č. 102 ve směru P. – M. zasaženo a poškozeno kameny padajícími ze skalního masivu po pravé straně vozovky. Žalobce nehodu nezavinil; byl sice dopravním značením na možnost pádu kamení na vozovku upozorněn, nehodě však nemohl nijak zabránit ani ji předvídat. Silnice byla sjízdná, kámen uvolněný z pravého svahu silničního tělesa však vytvořil závadu ve sjízdnosti ve smyslu ustanovení § 26 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění účinném

ke dni dopravní nehody (dále jen „silniční zákon“), kterou řidič ani při jízdě přizpůsobené okolnostem uvedeným v § 27 odst. 1 silničního zákona nemohl předvídat. Žalovaný jako vlastník komunikace neučinil příslušná opatření k zamezení vzniku škody, čímž porušil obecnou prevenční povinnost a odpovídá za škodu vzniklou žalobci podle § 415 a § 420 odst. 1 zákona č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“). Dále dovodil, že se jednalo o bezprostředně vzniklou závadu ve sjízdnosti, žalovaný (i vedlejší účastník – správce komunikace) věděli o nevhodnosti a nedostatečnosti zábran proti padajícímu kamení, bylo tedy v mezích možností žalovaného závadu odstranit.

3. K odvolání žalovaného a vedlejšího účastníka Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 3. 2012, č. j. 51 Co 253/2011-142, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud zopakoval dokazování a uzavřel, že pád kamení na vozovku byl náhlý, střetu se nebylo možné vyhnout, v místě nehody nebylo žádné svislé dopravní značení. Kamení náhle padající na vozovku představuje závadu ve sjízdnosti ve smyslu ustanovení § 26 odst. 6 silničního zákona. Řidič (žalobce) přizpůsobil svou jízdu stavebnímu a dopravně technickému stavu silnice, situaci nemohl předvídat ani jí zabránit, na vzniku škody se tedy nijak nepodílel. Žalovaný jako vlastník silnice odpovídá za škodu způsobenou závadou ve sjízdnosti podle § 27 odst. 2 silničního zákona, když ani netvrdil žádnou skutečnost, jež by mohla zakládat liberační důvod ve smyslu uvedeného ustanovení (tj. že nebylo v mezích jeho možností závadu ve sjízdnosti odstranit).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a dovolací důvod shledává v nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Odvolacímu soudu vytýká nesprávný výklad ustanovení § 26 odst. 6 a § 27 odst. 2 silničního zákona. Namítá, že padající kámen není závadou ve sjízdnosti ve smyslu ustanovení § 26 odst. 6 silničního zákona; mohl by jí být toliko kámen na vozovce již ležící, bránící vozidlu v jízdě. Za nesprávný považuje závěr odvolacího soudu, že „žalovaný vynaložení všech prostředků ke zmírnění a odstranění závady netvrdil ani neprokázal“, neboť z (žalovaným) předložených důkazů jednoznačně vyplývá, že na možný výskyt závad ve sjízdnosti upozorňuje svislým dopravním značením (svislá dopravní značka A 18 „pozor padající kamení“ s dodatkovou tabulkou „5 km“) a postupným obnovováním a rozšiřováním záchytných plůtků omezuje vznik nebezpečí; v této souvislosti odvolacímu soudu vytýká pochybení při provádění a hodnocení důkazů. Soudy obou stupňů dle dovolatele pochybily, když se nezabývaly otázkou spoluzavinění žalobce, přestože v řízení bylo prokázáno, že žalobce jako řidič porušil povinnost přizpůsobit rychlost jízdy svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu, předpokládanému stavebnímu a dopravně technickému stavu vozovky a dalším okolnostem tak, aby byl schopen zastavit vozidlo na vzdálenost, na kterou má rozhled, čímž přímo zavinil vznik škody. Dále upozorňuje na porušení zásady koncentrace řízení, když žalobce předkládal důkazy po skončení prvního jednání ve věci (9. 9. 2010). Dovolatel označuje důkazy k prokázání svých tvrzení a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Vedlejší účastník se ve svém vyjádření zcela ztotožňuje a argumentací obsaženou v dovolání žalovaného. Soudy obou stupňů zatížily řízení závažnými procesními vadami, nesprávně aplikovaly právní normy, dostatečně neobjasnily skutkový stav, a proto je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. Navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) posoudil dovolání – v souladu s čl. II. bodem 7 zákona č. 404/2012 Sb. – podle ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále opět jen „o. s. ř.“), neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno 30. 3. 2012, a shledal, že dovolání bylo podáno včas (k doplnění podanému po uplynutí zákonné dovolací lhůty však nelze přihlížet), účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), dovolatel jednal pověřeným zaměstnancem s právnickým vzděláním podle § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř., dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. pro řešení právní otázky, zda kámen, který spadl ze skalního masivu přiléhajícího ke komunikaci a poškodil vozidlo jedoucí po komunikaci je závadou ve sjízdnosti ve smyslu § 26 odst. 6 a § 27 odst. 2 silničního zákona, která nebyla na daném skutkovém základě dovolacím soudem řešena.

7. Ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. bylo sice nálezem Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. [Pl. ÚS 29/11](#), zrušeno uplynutím dne 31. 12. 2012, do té doby však bylo součástí právního řádu, a je pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 nadále použitelné (srov. nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. [IV ÚS 1572/11](#)).

IV.

Důvodnost dovolání

8. Dovolací soud je zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), a proto při zkoumání předpokladů přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel označil, a dovolání může shledat přípustným jen za současného naplnění podmínky, že na takto označených právních otázkách (závěrech) rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

9. Podle § 27 silničního zákona uživatelé dálnice, silnice nebo místní komunikace nemají nárok na náhradu škody, která jim vznikla ze stavebního stavu nebo dopravně technického stavu těchto pozemních komunikací (odst. 1). Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace odpovídá za škody vzniklé uživatelům těchto pozemních komunikací, jejichž příčinou byla závada ve sjízdnosti, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit (odst. 2).

10. Podle § 26 odst. 1 citovaného zákona dálnice, silnice a místní komunikace jsou sjízdné, jestliže umožňují bezpečný pohyb silničních a jiných vozidel přizpůsobený stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu těchto pozemních komunikací a povětrnostním situacím a jejich důsledkům. Podle odstavce 3 stavebním stavem dálnice, silnice nebo místní komunikace se rozumí jejich kvalita, stupeň opotřebení povrchu, podélné nebo příčné vlny, výtluky, které nelze odstranit běžnou údržbou, únosnost vozovky, krajnic, mostů a mostních objektů a vybavení pozemní komunikace součástmi a příslušenstvím. Podle odstavce 6 závadou ve sjízdnosti pro účely tohoto zákona se rozumí taková změna ve sjízdnosti dálnice, silnice nebo místní komunikace, kterou nemůže řidič vozidla předvídat při pohybu vozidla přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu těchto pozemních komunikací a povětrnostním situacím a jejich důsledkům. Podle odstavce 5 jsou povětrnostními situacemi a jejich důsledky, které mohou podstatně zhoršit nebo přerušit sjízdnost, vánice a intenzivní dlouhodobé sněžení, vznik souvislé námrazy, mlhy, oblevy, mrznoucí déšť, vichřice, povodně a přívalové vody a jiné obdobné povětrnostní situace a jejich důsledky.

11. Zásadně je třeba vycházet z toho, že objektivní odpovědnost správce komunikace za škody způsobené závadou ve sjízdnosti podle silničního zákona je spojována s takovým stavem na vozovce, kdy významná změna (zhoršení) sjízdnosti komunikace, která je sice odstranitelná běžnou údržbou, avšak svým charakterem se natolik vymyká stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace a povětrnostním vlivům, že řidič ani při obezřetné jízdě respektující stav

komunikace či případné důsledky povětrnostních vlivů nemůže její výskyt předpokládat a účinně reagovat při řízení tak, aby závada neovlivnila jeho jízdu, a nevznikla tím škoda. Rozhodnutí o této odpovědnosti závisí především na zjištění stavu vozovky v době a v místě nehody a na posouzení, zda konkrétní zjištěné skutečnosti odpovídají pojmu závady ve sjízdnosti (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [25 Cdo 1495/2003](#), publikované v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod C 2751, nebo rozsudek ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1257/2005, publikovaný v Souboru pod C 4475).

12. Závěr odvolacího soudu, že kamení náhle padající ze skalního masivu přilehlého k silnici a zasahující jedoucí vozidlo za situace, kdy řidič ani při pohybu přizpůsobeném stavebnímu a dopravně technickému stavu silnice nemohl pád kamení na své vozidlo předvídat nebo na něj účinně reagovat, představuje závadu ve sjízdnosti ve smyslu ustanovení § 26 odst. 6 silničního zákona, neodpovídá doslovnému znění zákona a nelze jej dovodit ani výkladem respektujícím smysl zákonné úpravy. Kámen padající z místa mimo komunikaci, který poškodí vozidlo (a může jej poškodit bez ohledu na to, zda vozidlo jede či stojí), nijak nesouvisí se stavebním nebo dopravně technickým stavem pozemní komunikace a nelze jej označit za závadu ve sjízdnosti, jež by byla příčinou škody vzniklé na vozidle.

13. Námitky zpochybňující zjištěný skutkový stav spočívající v tvrzení, že žalobce porušil povinnosti řidiče, stejně jako námitky vytykající odvolacímu soudu pochybení při hodnocení provedených důkazů, jakož i dovolatelem namítaná vada řízení spočívající v porušení zásady koncentrace řízení nejsou způsobilé založit přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (viz § 237 odst. 3 o. s. ř.), a proto se jimi dovolací soud nezabýval.

14. Dovolání bylo shledáno opodstatněným, proto Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

15. Vyslovený právní názor dovolacího soudu je pro další řízení závazný. Na odvolacím soudu bude, aby posoudil odpovědnost žalovaného za škodu z hlediska ustanovení § 415 a § 420 obč. zák. V novém rozhodnutí soud znovu rozhodne o nákladech řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).